

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום רביעי י"א כסלו תשע"ח | דף היומי בבלי: מכות כד.
דף היומי בהלכה: מסעיף ד' עד סעיף ה'. | לוח יומי מקוצר: עמוד 104 סימן רע"ג.
מוסר: פרק ג' וזה היה מידת אברהם אבינו עד פרק ג' ועל אשר התחזק.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק א משנה ה' עד משנה ז'.

עניני דיומא - חנוכה

נרות חנוכה: מי מדליק וכמה נרות מדליקים?

שטיינמן יוצאת האשה בהדלקת בעלה בכל מקום; וכן דעת הגרש"ז אויערבך והגרא"ל שטיינמן לענין משפחה השווה מחוץ לביתה, שכל בני הבית טפלים לאביהם ויוצאים ידי חובה בהדלקתו. ולגבי קטן - לדעת הרמ"א יש לחנכו להדליק לעצמו, אך אין צורך לחנכו להוסיף נר בכל לילה, וידליק נר אחד בלבד, ויש מהראשונים שכתבו שאין צורך לחנכו כלל להדליק לעצמו, משום שמן הדין אין צורך אלא בנר אחד לאיש וביתו, ואין חובת חינוך להידור מצוה. [שו"ע תרעא, ב, משנ"ב ח-י וביה"ל ד"ה בלילה; ביאורים ומוספים 'דרשו', 27]

מצות נר חנוכה - נר אחד לאיש וכל בני ביתו, והמהדרין - נר לכל אחד, והמהדרין מן המהדרין - נר אחד ביום הראשון, ומוסיפים נר אחד בכל לילה; ונהגו כל ישראל כמהדרין מן המהדרין, אלא שלדעת המחבר - אף אם בני הבית רבים, אחד מדליק עבור כולם, ולדעת הרמ"א - כל אחד מבני הבית מדליק לעצמו. ואף לדעת הרמ"א, האשה והבנות אינן מדליקות לעצמן; וכשהבעל והאשה אינם בביתם, דעת הגרש"ז אויערבך, הגר"ש אלישיב, הגר"נ קרליץ והגר"ח קניבסקי שהאשה תדליק לעצמה; אולם לדעת הגר"ש ואזנר והגרא"ל

הדף היומי בהלכה

מדוע אדם שכבר קיים מצוה יכול להוציא אחר ידי חובה?

המאכלים והרית, אלא אם גם הוא עצמו נהנה מהמאכל והריח ומברך על הנאת עצמו, כי אף שאסור להנות מהעולם הזה בלא ברכה וחובה על הנהנה לברך - הרי בידו שלא להנות ולא לברך, ולפיכך, ישראל אחר אינו מחויב בדבר מצד הערבות. [שו"ע רעג, ד, ומשנ"ב יח; ביאורים ומוספים דרשו, 24]

כל ישראל עקבים זה לזה לקיום המצוות, ולפיכך, יכול מי שכבר יצא ידי חובת מצוה מסוימת, להוציא אדם אחר ידי חובתו בה, (ואף ידי חובת ברכת המצוה), כיון שכל עוד יש אדם מישראל שלא יצא ידי חובה, הרי זה כאילו הוא עצמו לא יצא ידי חובה, שהרי הוא עקב לקיומה על ידי כל אחד ואחד. ברם, אין אדם יכול להוציא אדם אחר ידי חובת ברכת הנהנין, דהיינו ברכות

הדף היומי בהלכה

האם חייב לאכול סעודת שבת כשלא נהנה מכך?

חברו יכול לברך בעצמו, רצוי שיעשה כן. וסעודות שבת אינן נחשבות לחובה לענין זה, כיון שאין האכילה עצמה חובה (למעט אכילת מצה בליל הסדר, ואכילת כזית פת בסוכה בלילה הראשון של סוכות), אלא ההתענגות בשבת, ומי שמתענג מצום יותר מאשר מאכילה - פטור מהאכילה. [שו"ע רעג, ד, משנ"ב יט-כ, וביה"ל ד"ה והוא; ביאורים ומוספים דרשו, 28]

כאמור, אין אדם מוציא אדם אחר ידי חובת ברכת הנהנין כשאינו נהנה בעצמו. כלל זה אינו אמור באכילה או שתיה שהן חובה כחלק מקיום מצוה, כיון שכל אחד עקב לקיום המצוה על ידי כולם, כנ"ל; ולפיכך יכול אדם להוציא את חברו ידי חובה בברכות 'בורא פרי הגפן' שבקידוש, הן ביום והן בלילה, אף כשאינו יוצא אז ידי חובת קידוש, ואינו שותה בעצמו. אולם, במקרה כזה, אם

האם הנמצא במקום שטרם נכנסה השבת יכול להוציא את חברו שבארץ בקידוש?

ישראל, בודאי אינו יכול לצאת ידי חובת קידוש בשמיעה באמצעות הטלפון – וזאת גם אם נניח שבדרך כלל יוצאים ידי חובה בשמיעה באמצעות הטלפון (כשהדבר אינו כרוך בחילול שבת) – מפי אדם הנמצא בארצות הברית, כאשר שם תהיה השעה שעת צהריים; משום שגם לו רצה המקדש, אינו יכול לקבל שבת, ואינו בר חיובא. [ביאורים ומוספים דרשו רעג, 49]

האוכל סעודת שבת מבעוד יום, ומסיבה כלשהי אינו יכול לקדש בעצמו, וחפץ לשמוע קידוש מפי אדם שטרם קיבל שבת – הסתפקו הפוסקים אם כיון שביד המקדש לקבל את השבת בכל רגע, הריהו נחשב 'בר חיובא' בקידוש, או שכיון שעדיין חול אצלו, אינו נחשב ל'בר חיובא', ומי שאינו בר חיובא אינו יכול להוציא אחרים. ויש שהוסיף בענין זה, שאדם הנמצא, לדוגמה, בארץ

הסיפור היומי

"עד מחר בערב לא יישאר זכר לחפצין. הערבים ישדדו את הכל", אמר הקצין בהדגשה. "אין לי כל ברירה. השבת כמעט נכנסת. עלינו להגיע העירה בזמן. אנא, אנא, רק החתם את דרכונינו והנח לנו ללכת!"

הרב אברהם פוקס

הכל", אמר הקצין בהדגשה. -"אין לי כל ברירה. השבת כמעט נכנסת. עלינו להגיע העירה בזמן. אנא, אנא, רק החתם את דרכונינו והנח לנו ללכת", קולו של אבא עלה נואשות. הקצין בהשתאות, קרא לקצין אנגלי אחר. "החתם את דרכונינו והרשה להם ללכת. הרב הזה מוכן לאבד את כל חפציו ובלבד שיגיע העירה עם כניסת השבת שלהם". הקצין השני הביט באבא בתדהמה, כשהחתים את דרכונינו ואישר את ניירותיהם.

אבא, אוחז במזוודה שהכילה את ספר התורה ואימא מחזיקה בתיקה עצרו מונית והגיעו לבית הרב אלפא בדיוק בזמן שעמדו להדליק את נרות שבת. במשך כל השבת הייתה רוחו של אבא מרוממת. שוב ושוב אמר לאימא: "היבוס עושה כל דבר למעני. מה אוכל אני אי פעם לעשות עבורו? סוף סוף נפלה לידי הזכות לקיים את מצוות "ובכל מאודך" [=בכל ממונך, לאהוב את הקב"ה גם כשזה דורש מאתנו להקריב את כל הממונן], ולקדש את שמו". לאימא קשה היה להשתתף בהתרוממות רוח זו במלואה. היא הייתה תשושה פיזית ובודדה נפשית. הגעגועים אל ילדיה העיקו על לבה ומוחה. אבדן כל רכושה בנוסף על כך, הייתה גלולה קשה לבליעה, אך היא לא התלוננה. במוצאי השבת, עם תום שבעים ושתיים דקות לאחר השקיעה, לאחר שעשה אבא הבדלה, אמר אליו הרב אלפא: "הבה נלך לנמל. יתכן שעדיין נמצא שם כמה מארגזין".

אבא ואימא לא היו שותפים לאופטימיות זו שלו, אך הצטרפו אליו. משקרבו לאזור המואר, הצטלצל קול במבטא אנגלי: "מי הולך שם?" אבא קרא: "מישהו מהנוסעים מהאנייה שעגנה אתמול בשעת אחר הצהריים המאוחרות". השומר האנגלי קרב אליהם. "מה שמך?" שאל קצרות. "יעקב י. הרמן", ענה אבא.

"אכן, אכן, הגיע הזמן שתופיע כאן. הובטח לי שתבוא ברגע שתשקע השמש, אחרת בכמה שעות. הייתי אחראי על מטענך למעלה מעשרים וארבע שעות. מפקדי הקצין איים לכרות את ראשי, אם יחסר כהוא זה מחפצין. הואל נא לבדוק אם הכל בסדר וחתום על ניירות אלה. בבקשה סלק מכאן את הכל במהירות האפשרית, אני תשוש לגמר!"

בספר "הכל לאדון הכל" לתולדות חיי הצדיק ר' יעקב הרמן זצ"ל מובא סיפור מדהים:

אבא ואימא החלו את מסעם לארץ ישראל בששה עשר באוגוסט. הם היו אמורים לעגון בנמל חיפה ביום רביעי, השלושים באוגוסט. נעשו עבורם סידורים לשהות מספר ימים בביתם של הרב אלפא ורעייתו בחיפה.

בהיותם בלב ים, קיבל רב החובל הוראות להפליג בנתיב עוקף מחשש שמא מוקשו מימי הים התיכון מפאת המלחמה העומדת בפתח. במקום להגיע, כמתוכנן ביום רביעי, עגנה האנייה בנמל ביום שישי, הראשון לספטמבר, שעה אחת לפני השקיעה. שעות אחדות קודם לכן, פרצה מלחמת העולם השנייה, עם פלישת גרמניה לפולין.

מגבירי קול האיצו בנוסעים לעזוב מיד את האנייה. כל המטענים יפורקו על הרציף, והנוסעים אחראים לפנותם במהירות האפשרית. מהומה שלטה בכל. אבא ואימא היו מודאגים ביותר. איך יוכלו לספל במטענם, כשעליהם לעזוב מיד את הנמל, כדי להגיע בעוד מועד, לפני כניסת השבת, לביתו של הרב אלפא? אבא תפס במזוודה שהכילה את ספר התורה ואת הטלית והתפילין שלו, ואימא לקחה רק את תיק היד. הם פלסו דרכם ברציף ובקשו לראות את הקצין האחראי. קצין אנגלי גבה קומה האזין להסברו של אבא: "מעולם לא חיללתי שבת. להגיע לארץ הקודש ולחלל את השבת כאן – לא בא בחשבון". דמעות שטפו את לחייו של אבא. הקצין ענה בקיצור נמרץ: "רבי, פרצה מלחמה! עליך לקחת זאת בחשבון".

"רק חתום על דרכונינו והרשה לנו ללכת, ניקח את מטעננו עם צאת השבת". ביקש אבא. "זה בלתי אפשרי", אמר הקצין, "אנו מפנים את האנייה ומשאירים את החבילות על הרציף. כשעוזבת האנייה את הנמל, חייב גם הרציף להיות מפונה". "לא אכפת לנו מחפצינו", אמר אבא, "רק החתם את דרכונינו כדי שנוכל לעזוב". הקצין הסתכל באבא במבט מוזר: "כמה מזוודות יש לך?"

"ששה עשר ארגזים בתא המטען ותשע מזוודות בתאנו". "האם אתה מבין, שברגע שאתה עוזב, יישאר מטענך על הרציף מבלי שמישהו יהיה אחראי עליו? עד מחר בערב לא יישאר זכר לחפצין. הערבים ישדדו את

על הבחור 'הפייפער' שרבי יצחק סרנא שלח לשהות במשך שבוע במחיצתו של מרן החזון אי"ש ועל הרב מפוניבז' זצ"ל, שלא יכול היה להתאפק וסחב בעצמו את הברזלים ליציקה של הישיבה

הרב משה הרמן, עורך 'לקראת שבת' מספר על התכנים המיוחדים המופיעים בעלון שיראה אור מחר בעז"ה.

יעקב לוסטיגמן

הרב מפוניבז' זצ"ל, שעל אף שתמיד היה נוהג בנכבדות כיאה לתלמיד חכם, לא יכול היה להתאפק כשהביאו את הברזלים לקראת יציקת הקומה השניה של בניין הישיבה. הוא סחב בעצמו את הברזלים והסביר גם למה הוא עושה זאת. בין המאמרים הרבים יופיע השבוע גם המאמר הנפלא של מגיד המישרים הרה"ג ר' אשר קובלסקי אודות הג"ר יעקב דוד נייטאדט, רב קהילת 'קהל חסידיים' בשכונת נווה יעקב בירושלים, אשר ביום מן הימים נקשה על דלתו אשה מתושבות השכונה שסיפרה לו שבנה יקרה נטש את בית הוריו ואינו יוצר עמם קשר כבר תקופה ארוכה מאוד לאחר שמאס בהם. העצה המיוחדת של הרב, לקוחה הישר מפרשת השבוע, ומהדרך בה התנהל יעקב אבינו אל מול אחיו, עשוי הרשע.

סיפור מיוחד מאוד נביא מהגרב"צ פלמן זצ"ל, אשר הצליח פעם להביא להפסקתה של מריבה שכמעט הפכה אלימה במיוחד, בין שני שכנים, מבלי שאמר מילה לניצים. הוא רק תפס את ילדיו בבהלה וזעק לעברם שיימלטו מהמקום, כי המחלוקת בוערת כמו אש, והללו הבינו עד כמה חמורה התנהגותם הנלוזה. ולסיום נספר איך הגיע סיפור חייו של הרב אהרן מרגלית, מחבר הספר 'אתהלך', מעמקי לבו וצפונותיו, אל רשות הרבים. כיצד אירע שאדם שעמל במשך 35 שנה להסתיר את מגבלותיו הגופניות אפילו מחבריו הטובים ביותר, נפתח לפתע והחל לשתף את עם ישראל כולו בסיפור החיים המיוחד שלו, שעורר השראה והשפיע על חייהם של יהודים רבים כל כך, וגם של לא מעט כאלו שאינם בני ברי.

"השבוע, כמו בכל שבוע, נביא בס"ד מגוון רחב מעשיהם של צדיקים, שיחות קודש, ושיבי אורה שליטנו משולחן גדולים בס"ד, בעזרת צוות הכותבים המסור, שעושה מלאכתו נאמנה לתועלתם של רבבות הקוראים.

בין היתר אנחנו מביאים דברים נוראים שאמר מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן שליט"א, לגבאי המסור שלו רבי יצחק לוינשטיין ז"ל על משפחתו אותה איבד בשואה, ובסיבה מדוע חשש מרן לעבור ניתוח, לנוכח העובדה שאין לו זכויות בכלל...

נביא גם את סיפורו המדהים של רבי ראובן קרלנשטיין על הבחור 'הפייפער' שהגאון רבי יצחק סרנא שלח לשהות במשך שבוע במחיצתו של מרן החזון אי"ש זצוק"ל, והתוצאה של אותו שבוע.

נספר את סיפורו המופלא של נער שגדל כגוי גמור, ולא ידע דבר וחצי דבר על מוצאו היהודי, עש שיום אחד טען בפניו קשיש נוכרי כי הוא יהודי, וראה עמו, שהנער חס על האוכל שנשאר במסעדה עליה הופקד, וחילק אותו לדרי בית האבות הסמוך, מה שמעיד על מידותיו הטובות. אותו הגוי סירב ליהנות מידיו של יהודי, אבל הוא האיר את דרכו וגרם לו לחזור בתשובה שלמה ולהתקרב לכור מחצבתו.

סיפור נפלא נביא מרבי יצחק זילברשטיין שליט"א על הבן המתמיד שלמד עם החברותא בחנותו של אביו, מתוך מטרה לתפוס את הגנבים...

נביא גם את הדברים שסיפר הגאון הגדול רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל, על

הוא פגש שם את מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כשהוא יושב מול רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל ומביט בו יושב והוגה בתורה, מבלי לדבר מאומה.

מאוצרו של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

מתכונן להתגורר בה, אלא להשכירה לאחרים... הוא עצמו פנה לגור בדירה שכורה, וכך נהג כל ימיו. כשנשאל על כך, אמר: "ברצוני לחוש שהעולם הזה הוא עראי, וכי אינני גר ב'בית שלי'... העולם הזה הוא פרוזדור המוביל לטרקלין, ולא מקום להשתקע בו!"

המשגיח הגה"צ רבי דן סגל שליט"א, סיפר עובדה מפליאה:
פעם הגיע אורח לבקר בביתו של הגאון רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, ראב"ד העדה החרדית. האורח היה רגיל שבסלון ישנם קישוטים, עציצים וכדומה, ובראותו את הסלון המלא וגדוש ספרים אך חף מכל חפץ של נוי, פנה אל הרבנית הצדקנית ע"ה בתמיהה: "היכן עציץ הפרחים על השולחן?" השיבה לו הרבנית: "אתה רואה את הגמרות, הכתבים והספרים! אלו הם העציצים והפרחים שלנו!"

בדרכו של יעקב אבינו, להבדיל בין העיקר ובין הטפל!

מתוך 'אוצרותיהם אמלא': על חומש בראשית

עשה לך רב פרקי אבות א' ו'

בסמוך לבית הורי בשכונת 'זכרון מאיר' בבני-ברק, התגורר הגה"צ רבי רפאל ברוך טולידאנו זצ"ל, מחבר הספר 'קיצור שולחן ערוך' הספרדי, שהיה תלמיד חכם עצום וצדיק מופלא, אחד המאורות הגדולים שהאירו את יהדות המזרח. בנו, הגאון רבי יוסף טולידנו זצ"ל, סיפר ששמע מאחד מראשי הישיבות שהגיע פעם לביתו של אביו כדי להתייעץ עמו בנושא מסוים. הוא פגש שם את מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א, כשהוא יושב מול רבי רפאל ברוך ומביט בו יושב והוגה בתורה, מבלי לדבר מאומה. הוא שאל את רבי חיים לפשר מעשיו, והוא השיב: "אבא - מרן הסטייפלער - שלחני לכאן כדי לראות את פניו של רבי רפאל ברוך... הוא אמר לי שראיית פניו מביאה לידי יראת שמים. באתי לכאן רק כדי להביט בזיו דיוקנו, ולקבל יראת שמים!..."

כאשר זכה רבי רפאל ברוך לעלות ולהשתקע בארץ הקודש, השקיע מזמנו, תר וחפש אחר דירות לקניה, ואכן רכש כעבור זמן קצר דירה כדי לקיים מצות ישוב ארץ ישראל. אך לפליאת מכריו, מיד עם רכישת הדירה הכריז כי אינו

התפצים בחיים

אפשר לשאול את מתקין המזגנים מה דעתו על המזגנים של חברה אחרת?

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר הפץ חיים

עשיר בפני עשיר אחר, אך מותר לשבח ירא שמים בפני ירא שמים אחר פני שהשומע שמח בדבר ואינו מתקנא בו אלא מוסיף חכמה ואומר אעשה כמעשיו. ולשאל אומן המתקין מכשיר מסוג מסוים ומרוויח מההתקנה אודות טיב מכשיר של חברה אחרת, דעת הגר"נ קרליץ שליט"א, שמוותר, אעפ"י שכל אומן שונא בני אומנותו, מפני שאף שאומר על המכשיר שלו שהוא טוב, מ"מ יכול להיות שיש טובים יותר. ניתן לעיין בעניין בהרחבה בתוך הספר

מכירים את הסיטואציה שבה אתם שואלים את מתקין המזגנים מה דעתו על המזגנים של חברה אחרת? ואיך הוא מתחיל לשבח ולרומם... אז מה דעתכם, מותר לגרום לו לדבר על המתחרים?

סוגיא זו עולה מהמובא בספר החפץ חיים שאין לספר בשבח של מישהו בפני שונאו שזה גורם לו שישפר בגנותו ונכלל בכלל של אבק לשון הרע שאסור. ב' ביאורים ומוספים' של דרשו' מצאנו שמביא מספר חסידים שאין לשבח

לימוד המוסר

מדוע זכה אברהם אבינו להיות אבי האומה הנבחרת ולא שם ועבר?

בעצמו: "מה יהיה סוף הדבר, הלא האדם לא יחיה לנצח ומוכרח למות, וחס ושולם יבטל כבוד ה' מן העולם?" ועל כן עמל בכל כחו לפרסם אלקותו בעולם לעיני הכל, וציוה לכולם לילך בדרך ה'. ואף למלכים הוכיח על אשר אינם מוחים ביד עבדיהם שנכשלים באיסור גזל, שהוא נגד דרך ה', וכל שכן שהוכיח בזה לאחרים."

[חומת הדת, פרק ג]

"מידת אברהם אבינו עליו השלום - כי ידעתיו למען אשר יצוה את בני ואת ביתו ואת שמו ושמרו דרכי ה', שהיה בית המדרש גדול של שם ועבר, שהיו במדרגת נביאים, והיו מתקבצים להם שם אנשים לעבוד לה', ואף על פי כן לא יצאה מהם אומה, או אפילו משפחה, שתזכה לעבוד לה', ולמה זה?"

גילתה לנו התורה טעמו של דבר, מפני שאילו כולם היתה מגמתם רק לעבוד לה' בעצמם, אבל אברהם אבינו, שהיה אוהב נאמן לה' יותר מכולם, התבונן

היה רבינו אומר: "כולם מתפעלים מרבי חיים שמואלביץ זצ"ל, איך שביקש מרחל אמנו 'הקב"ה מבקש ממך מנעי קולך מבכי, אולם אני, חיים בנך, מבקש ממך אל תפסיקי לבכות', אך אני מתפעל יותר ממה שהיה בסיפור מתחילתו..."

סיפורים מיוחדים על זהירותו בכבוד הבריות, של הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל

אמיתי. באחד הקמפים שנערכו ע"י הישיבה השתתף רבינו, וכשהגיע עת ברכת המזון, כיבד בזימון את אחד מבני הישיבה. הוא הסביר, ששם לב שבזמן הסעודה, בכל פעם שהגישו אוכל לשולחן, חילק אותו בחור את המנות לשאר יושבי השולחן, ורק לאחר מכן לקח לעצמו, לכן הוא מכבד אותו בזימון. שימת לב לדברים קטנים

אברך מבני הישיבה נכנס למעונו, וסיפר לרבינו שכאשר הגיע לביתו עשה חשבון ושם לב שבדמי החלוקה החדשיים קיבל אלף שקל שלא הגיעו לו, לכן הוא בא להחזירם. רבינו אמר לו שישאיר את הכסף אצלו. וטען: "מן הסתם, כשבאת הביתה והתברר שקיבלת אלף שקל מיותרים - אשתך שמחה, וחשבה שאולי תוכל לקנות דבר שרצתה אך לא היה לה כסף, וכעת תוכל לרוכשו, וכשיו כשתגיע הביתה ותאמר שלקחתי את הכסף בחזרה היא תצטער - לכן השאר זאת לעצמך!"

פעם השתתף בחתונה ולפתע קם ממקומו, ניגש לסב החתן וקרא לו הצידה באומרו: "דומני שבחופה קיבלת ברכה, אם כן, אתה מן הסתם הסבא, למה אינך יושב בשולחן הכבוד?" התברר ששולחן המזרחי היה מלא ורבינו היה היחיד ששם לב, שלא נשאר לסבא מקום. הוא ביקש ממאן דהו שיביא כסא וסידר לסבא מקום של כבוד בשולחן.

בחתונה אחת שם לב, שכאשר החתן פרס את החלה הגדולה - שחכ לשלוח לכלה. הוא העיר על כך בעדינות לחתן, וכשהחתן נתן לילד שיעביר לכלה, לחש לו רבינו, תאמר לכלה שהחתן שלח לה את זה.

תמיד שם לב לכבודם של ילדים קטנים, והיה דואג במיוחד שלא יצטערו. תלמידים שנכנסו למעונו עם ילדיהם הקטנים זכו למתת ידה של הרבנית תליט"א, ממתק או סוכריה. מטבע הדברים, תלמידים שיושבים בצל רבם הנערץ נרגשים הם, ולא תמיד זוכרים לפתוח לילד את הממתק. רבינו היה ממתין ולא ממשיך בדיבורו עם האבא, עד שהמתק יפתח ויהיה בהישג ידו של הילד, כדי שלא יצטרך לחכות.

אחד התלמידים סיפר, שכאשר בא עם בנו לתספורת החלאקה, הגיעה גם בתו הקטנה ונשארה לעמוד הרחק, ליד דלת הכניסה. אחרי שרבינו גזר לילד את השיער ובירכו, ביקש לקרוא לילדה הקטנה, שאל אותה לשמה ובירכה. אותו אברך התפלל: "החדר היה מלא אנשים, וא"כ כיצד הרב שם לב שבקצה החדר השארתי את בתי?!"

(מתוך הספר 'ובכל נפשך')

"הוא מצב קב"ה רחל עד היום" (בראשית ל"ה, כ')

ידוע הסיפור המרטיט, אודות ראש ישיבת מיר, מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל, שבנסיעתו לקבר רחל דיבר עם רחל אמנו וביקש ממנה: "הקב"ה מבקש ממך מנעי קולך מבכי, אולם אני, חיים בנך, מבקש ממך - אל תפסיקי לבכות!" הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל היה מרבה להביא סיפור זה בשיחותיו, אולם תמיד היה אומר שצריך להתחיל את הסיפור מתחילתו: רבי חיים שהה באירוע מסוים, כאשר הגיע מישו והציע לקחת את הרב ברכבו לקבר רחל. רבי חיים רצה מאד ללכת, אולם תגובתו הראשונה היתה שצריך בראש ובראשונה לשאול את הרבנית. ראשית, חפיש טלפון ציבורי וכן אסימון (מטבע מיוחד איתו השתמשו כדי להתקשר בטלפון ציבורי), על מנת להתקשר אליה, לבקש את רשותה ולוודא שלא תדאג מכך שהוא מאחר.

היה הגרנ"צ פינקל אומר: "כולם מתפעלים מ'לב הארי' של רבי חיים, שביקש את בקשתו מרחל אמנו מעומק לב, אבל אני מתפעל יותר, מכך שלא שכח את מה שבעיני הבריות נראה דבר של מה בכך, להתקשר לרבנית, שלרגע לא תדאג כתוצאה מאיחורו... ומדוע זה יותר גדול בעיני? כי את 'לב הארי' של רבי חיים אי אפשר לחקות, אולם את הדברים הקטנים, להרגיש את הזהירות שנדרשת בין אדם לחברו - יכול כל אחד ללמוד, ודרך סולם זה אפשר להגיע למדרגות גבוהות".

שימת לב בזהירות בכבוד הבריות, ואפילו בדברים דקים - היו עבורו יסוד היסודות. דוגמא לכך ניתן ללמוד מן הסיפור הבא: בשנים האחרונות מנהגו היה בעת הבחינות לשיבתו בברכפלד, שאחד הר"מים היה בוחן את הבחור בנוכחותו, והוא בטביעות עינו המיוחדת, היה קובע מי מתאים ללמוד בישיבה. פעם נכנסה קבוצת בחורים להיבחן, ובסופו של דבר הכריע מי מבין הנבחנים ילמד בישיבה. על אחד מהם אמר, שלמרות שעדיין אינו מתאים, שיודעוהו שילך ללמוד בישיבה אחרת ובעוד שנה יבוא ללמוד בישיבה. והיה הדבר תמוה, כי מעולם לא נהג כך.

כשנשאל על כך, השיב: "ראיתי משהו מיוחד בבחור זה. בעוד שכל הבחורים שבאים להיבחן מבינים שהבחינה היא אצלי, ולכן לוחצים ידם רק לי, ואילו לר"מ שבוחן אינם נותנים יד, בחור זה נתן ידו גם לי וגם לר"מ הבוחן, דבר המעיד על גודל מידותיו. על כן, אף שבלימוד עדיין אינו מספיק ראוי, כדי ללמוד בישיבה, נחכה שנה ונבחן אותו שוב ואם יהיה ראוי יותר נקבל אותו". בשיחותיו בישיבה היה מרבה לעורר על החובה לנהוג במידות טובות ובכבוד הזולת, והדגיש שרק כאשר קיימות מידות טובות, ניתן לצמוח לתלמיד חכם